

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Analysis Methodica Ivris Pontificii

Venator, Daniel

[S.l.], 1579

VD16 V 541

De Foro Competenti. Titulus II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63204)

LIBER SECVNDVS.
DE FORO COMPE.

247

tenti.

Titulus I I.

Continuatio.

Actor litigare volens competentem iudicē adire, & aduersarium, cui iudicium dictandum putat, in ius vocari petere debet, cap. 1. extr. de iud.

Quid est Forus competens?

Forus dicitur exercendarum litium locus: a fando dictus, siue Foroneo rege, qui primus Grecis legem dedit. Et competens esse dicitur, in quo Reus conuentus domicilium habet: vel aliās coram illius fori iudice, tanquā competenti, conueniri possit, c. vbiq; 13. q. 2.

Qua est causa Efficiens competentie fori, vel iudicis?

Licet complures per Speculatorem, in tit. de competent. iud. aditione, & Hostiensem, in tit. de foro comp. recenseantur modi; quibus quis forū fortiatur; quatuor tamen potissimū competentiam efficiunt: scilicet, domicilium, contractus, delictum, & situs ipsius rei controuersæ. siquidē vbi Reus domicilium habere, contraxisse, deliquisse, vel res sita, comperitur, ibi conueniri, nec declinare Reus forum potest, d. cap. vbiq; 13. quæst. 2.

Quod Obiectum competentie iudicis?

Quælibet causa, siue de negotio aliquo ciuili agatur.

Q 4

li aga

li agatur, siue de crimine, possessione, siue proprietate: omnesque iudiciales actus, & partes iudicij.

Quæ est Forma competentie iudicis?

Forma desumitur ex varijs modis, quibus competens iudex constituitur.

Quæ est Forma adeundi competentem iudicem?

Vt Actor per se, vel per procuratorem legitimum, tempore & loco congruis; nimirum diu, non noctu; iudice pro tribunali sedente, eat, libelloque porrecto, petat aduersarium in ius vocari, c. vxor, 17. q. 4. c. biduum, 2. q. 6. c. consuluit, extr. de off. deleg.

Qui sunt effectus Aditionis?

1. Purgat moram, & contumaciam non commissam; vt patet in condemnato, propter contumaciam, redeunte, iudice adhuc pro tribunali sedente, c. biduum, 2. q. 6.

2. Aditio facta ab aduersario potentiori dolo Actoris principalis substituto, pœnam Edicti, de alienatione iudicij mutandi causa facta, inducit, l. prohibere, §. fin. ff. quod vi, aut clam, & c.

3. Interrumpit præscriptionem, c. pastoralis, extr. de off. Ordinarij.

4. Aditio maioris iudicis excusat vocatum à maiore, c. si quis Episcoporum, 18. dist.

5. Aditio competentis iudicis liberat à multa, quæ non venienti infligi poterat, c. consuluit, extr. de off. deleg.

6. Facit

6. Facit, querelam in hæredem transire, qualitercunque denuntiatione, vel protestatione secuta, l. quemadmodum, ff. de inoff. testam.

7. Facit, stipulationem committi, & ad eundem puniri, l. si quis maior, C. de transf.

8. Facit, liberari quem ab officio suscepto, l. ei apud, §. 2. ff. de positi.

9. Plenioram securitatem præstat iudici, l. 3. ff. de pignoribus.

10. Tribuit potestatem manumittendi ei, qui aliàs non haberet, §. ea lege, inst. ex quibus causis manu.

11. Per eam expeditur actus adoptandi, & emancipandi, qui aliàs expediri non posset, l. 2. ff. de adop. l. 3. C. de emancip.

12. Per simplicem aditionem, vel postulationem alicuius, interdum suspenditur iudicium in causis criminalibus, & civilibus, & differtur, l. seruum quoque, §. publicè, ff. de procura.

13. Post simplicem postulationem restitutionis in integrum, nihil omninò faciendum est, l. vnica, C. de in integ. rest. postul. ne quid noui fiat, &c.

Quis finis Aditionis.

Vt is, quem Actor conuenire velit, per citationem solenniter vocetur, ad hoc, vt in iudicio coram competenti iudice compareat, Actorisq; intentionem libello compræhensam cognoscat.

Quid est Citatio?

☞ Citatio est, actus iudicialis, quo is, qui Reus asseritur, ad instantiam Actoris, per iudicem in iudicium, iuris experiendi causa, venire iubetur.

Q 5

Siqui-

Siquidem in ius vocare alibi dicitur: iuris experiundi causa, alicui diem dicere. quod olim sine Apparitore fiebat: sed qui ad Prætores, iuris experiundi causa, venire recusasset, duci, & obtorto collo rapi, etiam inuitus, ab Actore poterat, addeò, vt Nonius Marcellus hoc loco, Vocare, positum, pro trahere, & ducere, annotarit. Vnde Horatius: Rapit in ius, clamor vtrinque, vndiq; concursus. Et inde quoque est, quod actio, interprete Theophilo, ad prin. tit. de act. instrum. ab agendo, hoc est ducendo, nomen habeat.

Quot sunt Citationis partes?

Secundùm Socinũ sunt tres, in tract. de citat. art. 4. Iussus iudicis, Vocatio verbalis per Apparitorem facta, & eiusdem Relatio. quæ nisi exactis appareat, citatio nullius momenti est, Spec. de citat. §. sequitur. nu. 11.

Quot sunt species Citationis?

Sunt tres: vocalis, literalis, & realis. Vocalis est, quæ fit viua voce, vel per nuntiũ, vel per partem, vel per notarium, argumento, c. circuncelliones, 23. q. 5. & c. parati, extr. de appel.

Item, vel ligno dato per præconem, vel campanam, vel tubam: quæ tunc demum vsurpantur, si Reus se ita absentet, vt nullibi offendi possit, Maranta, parte 6. c. de citat. num. 98.

Literalis est: cùm quis per iudicem in scriptis vocatur. quod fit vel ad domum citati, vel, si copiam suã non faciat, in publico affixis citationis literis, Felin. in c. quoniam, §. porro, extr. vt lite non contest. Et hæc citatio propriè vocatur edictalis: quæ quib. casibus fiat, vide And. Geyl. obser. 57. lib. 1. pract. obser.

Realis

Realis est: cùm persona citanda, de fuga suspecta, realiter apprehenditur, & ad iudicem ducitur. Licet enim ius vetus, de ducendo Reo, abolitum fuerit, quasi vtilius, vt legitimè per iudicem euocarètur, quàm ab ipsis Actoribus, tædio diuturnæ latitationis fatigatis per vim eriperètur: tamen hoc casu, ob suspicionem fugæ, Reiq; legitimè citati non comparentis contumaciam, haud iniuste Actor, qui forsitan alia via suum cõsequi non possit, excusatur. Et hæc citatio per capturam prima esse non debet, nisi in maleficijs, & propter suspicionem fugæ, auth. vt nulli, §. si quis verò, &, l. ait prætor, §. si debitorè, ff. de his quæ in frau. cred.

Quæ causa Efficiens?

Causa efficiens est, iussus iudicis tam Ordinarij, quàm Arbitri, & Delegati. Quia mandata in iurisdictionem absque citatione exercere nõ possunt. Ergo etiam videtur Delegatis concessa, c. si clericus de sententijs excommun. lib. 6. l. cùm dies, ff. de arb.

Quod Obiectum?

Omnes lites & causæ, quarum definitio iudicis discretioni & examini subijcitur, actusq; singuli causarum, de quibus iudex cognoscit, c. Romana, de appellat. in 6.

Quæ autem persona citari debeat? Et notandum, in ius vocari omnes, quorum interest, vel quorum causa agitur, etiam si sint præsentia, exce,

exce,

exceptis in edicto Prætoris compræhensis personis, ff. de in ius vocando: quæ citari non possunt, nisi impetrata iudicis veniâ, de quibus l. 4. ff. de in ius vocando, & l. 2. C. eod. Procurator etiam, qui litem contestatus est in causa, ipse ad singulos actus citari debet, non dominus, aliàs, si citetur dominus, non valet processus: nisi procurator impeditus esset, Mynsing. obser. 39. cent. 2. & Panor. & Felin. c. penul. extr. de testibus.

Quæ Forma?

Forma citationis est, vt tribus edictis, interuallo decem dierum discriminatis: vel vno peremptorio, quod tantum temporis, quantum tria edicta, continet, ex causa necessaria, puta, propter distantiam viarum: vel, si res celeritatem desideret, fiat, c. cum ex literis, extr. de in integr. rest. c. cum dilecti, extr. de dolo, & cont. c. 1. extr. de dilat. Hac ratione, vt iudex apparitori, seu præconi præcipiat, vt Reum mandato suo citet, & ad instantiam Actoris tali die, hora, & loco, compareat, petitioni responsurus. Literalis autem citatio hæc sequentia continere debet. Quis citat, eius nomen, & cognomen: Quem, & super quo, & ob quam causam, vbi, quando, ad quem, & ad cuius instantiam citat. Quod per se, vel legitimū procuratorem idoneum, & ad causam sufficienter instructum compareat. Debentq; hæc citatorie literæ sigillo proprio iudicis, vbi per manum publicam non fuerint scriptæ, esse munitæ, Specul. §. iam de citatione, Clem. pastoralis, de re iudicata, Panor. in c. cum olim, extr. de sententia, & re iudic. & And. Geyl. obser. 48. & quinque sequentibus obseruat. lib. 1. præct. obseruat.

Quæ

Quæ causa Procatartica?

Causa procatartica est, petitio & instantia litigatoris, c. significasti, extr. de foro compet. in verbo, petitionem.

Quis Finis?

Finis est, vt Reus in iudicio compareat, causamque suam defendat, d. c. significasti, eod.

Qui sunt Citationis Effectus?

1. Quod citationes sint omnium iudiciorum instituendorum principium & fundamentum, sine quibus omnia, quæ aduersus absentes in omni negotio aut loco aguntur, viribus carent. Nã, neque civilis, neque naturalis ratio quenquam indefensum iudicari permittit, Clem. pastoralis, eod. c. cum inter, extr. de maio. & obed.

2. Operatur præuentionem. Vnde, is qui incipit debet formare processum, l. 2. de requir. Reis. Quia ex pluribus iudiciis melior est conditio præuenientis, Speculat. de citat. §. fin. vers. item pone.

3. Interrumpit longi temporis præscriptionem, quod tamen de reali citatione non intelligitur, sed de alijs citationis speciebus, Socin. de citat. art. 30. num. 31. Bald. de citat. vers. nunquam tamen legi, &c.

4. Perpetuat iurisdictionem & actionem.

5. Suspendit iudicis potestatem, per interuallum termino datum.

6. Inducit litis pendentiam. Ad illum tamen effectum inducendum sex debent interuenire:

1. Quod citatio emanarit. 2. Quod à competen-

te iu-

te iudice. 3. Quòd ad citatum peruenerit, aut per eum non steterit, quòd minùs perueniret. 4. Quòd ex tenore citationis plenè cognoscere potuerit citatus, qua de re sit còtrouersia. 5. Quòd citatio sit apta. 6. Quòd nuntius eam legitime & sufficienter insinuauerit: vt notat Mynsing. obser. 26. cent. 4. per Clem. cù lite, tit. vt lite per nihil innouetur.

Quæ Pugnantiæ?

Vitium seu defectus causæ efficientis. Vitium Materiæ, & vitium Formæ. Ratione causæ efficientis: vt si Apparitor iussum iudicis non habeat vel habeat quidem, sed iudex sit incompetens, ob fauorem, gratiam vel odium suspectus, inimicus, c. quia suspecti, 3. quæst. 5. Vitium materiæ dicitur, si citatio continet euidenter iniustum vel iniquum, vel impossibile, c. præterea, extra de dilatio. quod esse potest pro ratione iudicis: vt quia citat non subditum, vel clericum, vel exemptum, hoc expresso, quòd sit exemptus.

2. Ratione Actoris: vt si Iudæus petat mancipium Christianum, vel bigamus beneficium, vel laicus ius decimarum, vel monachus vxorem.

3. Ratione Rei còuenti: vt si citatur, morbo, vel vi detentus, cognito impedimèto, vel si sit Consul, Prætor, Magistratus, Episcopus, dum sacra facit: vel ducens vxorem. Vitium Formæ committitur: vt si iudex citet ad locum suæ iurisdictioni non subiectum, vel, si sit pestilès, incertus, vel ultra duas diastas à finibus diocœsis, vel inhonestus: vel si in citatione dies non fuerit præfixus, nomen Actoris, vel Rei, non expressum: si

termi-

terminus admodum brevis fuerit, intra quem comparitionem fieri impossibile sit: si noctu vel die feriata citetur, Bald. in tract. de citat. §. citatio est. Ex quibus patet, citationem ex iudicis litigantiumque qualitate, loci conditione, temporis ratione, citandiq; forma, vitari.

AXIOMATA ET SENTENTIAE.

Omnium iudiciorum instituendorum principium & fundamentum sunt citationes: sine quibus omnia, quae aduersus absentes in omni negotio, aut loco aguntur, non subsistunt, Clem. pastoralis, eod.

Neque naturalis, neq; civilis ratio quemquam indefensum iudicari permittit.

Parentem, patronum patronam, liberos, & parentes, patroni, patronaque in ius, nisi venia prius impetrata, sub poena 50. aureorum, vocare non licet, c. Episcopus qui mancipium, 17. q. 2.

Quatuor sunt capita, ex quibus inualiditas citationis oritur, scilicet, persona qualitas, loci conditio, temporis ratio, & forma citationis.

Legitime citatus, licet postmodum alterius fiat iurisdictionis, quasi praeuentus, ius reuocandi domum non habet. Ratio est: quia per solam citationem perpetuatur iurisdicctio tam Ordinarij, quam Delegati, c. proposuisti, extr. eod.

Spoliatus ante omnia est restituendus, nec tenetur ad citationem factam in iudicio comparere, priusquam restituatur, c. 1. & c. prius, 3. q. 2.

Diebus feriatis, nisi vel necessitas cogat, vel pie-

tas suadeat, etiam consentientibus partibus, processus habitus nullius momenti est, argument. c. utinam, dist. 7. b. & c. nunquam, dist. 5. l. 1. ff. de damno infecto.

Discretus iudex in assignatione peremptorij non debet iurisdictionem suam, nisi necessitas urgeat, ad edocendum, c. consuluit, extr. de off. deleg. c. appellatore, 2. q. 1.

Episcopus ut suspectus recusatus, de cuius suspicionem notorie constat, potest dare delegatum partibus non suspectis: cuius sententiam poterit per se executioni mandare, c. si quis, extr. eod.

Generale est, ut Actor sequatur forum Rei, c. experientia, 11. q. 1. c. si clericus, de foro compet.

Laicus à laico coram iudice seculari, non autem Ecclesiastico, conveniendus est: quod usque ad edocendum obtinet, etiam si alteruter litigantium ab Apostolica sede literis ad Ecclesiasticum iudicem impetrauerit, irrita sint, c. inanes, c. licet, eod.

Priilegiatus ut non teneatur respondere, nisi in certo loco: si in alio loco vel respondere vel solvere promittit, ibi poterit conveniri, c. dilecti, eod.

Quisque clericus potest in curia Romana conveniri, licet aliàs specificè forum ibi non sortiatur: habet tamen ex causa ius revocandi domum, c. licet, extr. eod.

Si à iudice seculari denegetur iustitia: vel consuetudo loci sit, vel calamitas personarum adire Ecclesiasticum forum suadeat: vel causa talis sit, quod edocendum pertineat, ut est matrimonij, simoniæ, adulterij, usurae, periurij, etiam à laicis iudex Ecclesiasticus adeundus est, cap. si dilectus, cap. licet, & ibi glos. cap. ex tenore, cap. ex parte, extr. eod.

Cleric

Clerici habent priuilegium, ne coram iudice laico cō-
ueniri possunt: cui priuilegio, cum non sit personale, sed
collegio Ecclesiastico inductum, pactionibus priuatorum,
vel iuramento illicito renuntiari non potest: in iudicem
tamen Ecclesiasticum, non suum, possunt consentire, ac-
cedente consensu diocesani, c. placuit, 11. q. 1.

DE LIBELLI OBLA- tione.

Titulus III.

Continuatio.

IN termino comparente Reo citato, Actor a-
ctionem edere, hoc est, libello complecti suā
intentionē debet: Cuius copia facta ipsi Reo, an-
cedendum liti, vel cōtendendū actiōe? is delibera-
re possit: & si litigandū existimet paratior exce-
ptionib. & defensionibus iure sibi competētibus
ad iudicium veniat, 3. q. 3. c. induciā, §. offertur. 3

Quid est Libellus?

Libellus est, scriptura breuis intentionem,
causam, & petitionem Actoris continens, contra
aduersarium necessariō concludens, c. fin. extr.
eod. l. ampliorem, C. de appell. §. 1.

Vnde dicitur Libellus?

Libellus dicitur à libro, est enim diminutiue
dictum, propter sui breuitatem: Sicut & codicil-
lus à codice diminutiue dictus est, Specul. tit. de
libel. concep. §. libellus.

R

Quot